

פרק נ' (ה) מעתה

50

האמת הוא שכל הבריאה כליה אין בה דברitis
קטנים; בבית מלך, כל תנועה ותנוועה,
כל זיו חווין, הוא „מלך“. הדברים גמדדים לפני
המסוכב, שהמסוכב גנותן להדברים את רעם

①

ריכוז
בנוי
לעומת
וילג און גע

וחיבוקות. וכי בכמבען בס"פ בא „כי התקונה
מוועה בווע אחד, וקעה בפתחו. וגבורין
בעיננה, כבר הודה בחידוש העולם ובידיעת
הברוא והשଘתו, וגם בגבונאות, והאמון בכל פנות
התורה, מלבד שהודה שחרדר הברוא גדול יותר
מאוד על עשי רצונו, שהוציאינו מאותו עבדות
) לחירות וכבוד גדול לוותה אבותינו החפצים
ביראת שמנו, וליבך אמרו הווי והיר במצווה
קליה כבחומרה, שכלה חמורות וחביבות. מאוד
שבכל שעה אדם מודה בהו לאאל. דכיוון דיסוד
כל הבריאת הוא „אין עוד מלבדו“. א"כ כל
בריאת, בכל זיו וזיו, בכל דבר שימצא ויארע
שנון הרי אין דבר בבריאת שנוכל לכנותו בשם
דבר קטן.

בסעיף הראשון משׂו"ע י': „שוויתי ה' לנגידו
ן תמיד הוא כלל גדול בתורה ובכמעלות
הצדיקים וכו' כי אין ישיכת האדם ותנוועותיו
ועסקייו והוא לבתו בביתו בישיבתו ותנוועותיו
ועסקייו והוא לפניו מלך גדול, ולא דבריו
הרחתת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו
כדיבוריו במושב המלך“, וא"כ הרי אין כאן
שם דבר קטן, שהרי בכל פעולותיו ותנוועותיו
צריך להיות „שוויתי ה' לנגידו תמיד“, והעמידו
דין זה בסעיף ראשון בשׂו"ע. משום שהוא באמת
ה„אלף“ של האדם, לידע כי „שוויתי ה' לנגידו
3 תמיד“, שמלל תנוועה שלו צידר שירקם האין
עוד מלבדו.

הנ

אם יאמר האדם שאינו במצב של „שוויתי ה'
לנגידו תמיד“, שהוא רחוק מדרגתנו, וזה
אמת; אבל כשהוא אדם יודע כלל מוה, זיו ותנוועה
יודע שכל נקודת האדם בכל הגנה, זיו ותנוועה
צריך שתהרי „שוויתי ה' לנגידו תמיד“; אם לא
ידע האדם שסוד כל עבדותו הוא „עבדות
ואדנות“; שאינו יודע כלל מה חוכמו בעולמו,
מה לך פה וממי לך פה; אין יודע כי „כל
הנקרא בשמי ולכבודי בראשתו יצתרתי אף
עשיתו“ (ישע"י מ"ג ז'). שבל האדם בכל
תנוועותיו הוא רק לכבוד ה' ולשם ה', אין לו
בעו"ז כלום בלאני וזה, שלא גברא כאן בשבייל
משפחחה, אלא כל חייו בין בעו"ז ובין בעו"ב
הוא רק לסתם ה'; אם אין יודע כל זה, הרי
הסרה לו הידיעה הראשונה, ה„אלף“ של
האדם, הסעיף הראשון משׂו"ע, ואינו יודע כלל
מעלת האדם; כי ה„אלף“, הידיעה הראשונה
שלו היא „שוויתה“.

ולקחת בראשית כל פריו הארדה אשר תביא
מאצער אשר הוא אלהיך נתנו לך ושותת במנא
דרלבת אל המקומות אשר יבחר הוא אלהיך לשכו
שכם שם (דברים כ"ו ב').

עזה מועילה לאדם ליום הדין הוא שיעשה
6 עסוק בדברים קטנים. ובאמת הרי זה
יפוד כל התורה כליה. כל עניין הביכורים הוא
להריאות שאינו כפוי סובה, כמו שב"ר ברש"י,
וששתה תורה ערד כ"כ גדול מענין זה: לעלות
ירושלימה, לעמוד בעוראה ולקרות פרשה
ביכורים, הכל רק בשליל עניין קטן זה, להראות
שאינו כפוי סובה.

באמת המתבונן בחורת ה' יראה, שבל יסוד
התורה הוא העסוק בדברים קטנים.

ח"ל ספרו (ליקוי"ש ויחי קס"א) על ר' מתיא
בז חרש שנקר שתי עינוי ב כדי שלא להכחיש
בהבטה כל דוגה. וכן אמרו (שבת נ"ד) בפרטו
של ר' אליעזר בן עורי שהיתה יוצאה ברכוצה
שכני קרניה בשבת, ואמרו ח"ל שלא היה
פרטו אלא פרה שכנתו, והוא ס"ל שמורתו, ובכל
5 זאת הושחרו שניין בתענית (ירושלמי ביצה
סוף פ"ב) על שעבר על דעת חבריו ולא מיחת
בת. וכן על כל מדרך כף רגל נראה איך שבל
עסקים ומסירות נפשם של ח"ל ה' ה', הי' על
דברים קטנים, משום שותה. יסוד התורה יסוד
עבדות ואדם.

51

ולפי"ז נוכל להתבונן עד כמה אנו רוחקים
מדרגא זו, שבל עסוק של أيام ניומ
הוא רק בדברים גדולים, וכשגעמיך ונבחנן
עצמנו נאהה שלא רק שאין אנו בדרוגא זו, אלא
גם אין אנו מכיריהם פחדות דרבתו נבות,
שבראותנו ח"ל והנהגמות אנו מתחמיים עליהם
על מסירת נפשם בדברים קטנים וקלים ככללה
בהחשיבנו דברם אלו למוחרות ומדת חסידות.
„צדייק“ שננו אינו מוגדר כלל, חפשי בכל
3 תנועותיו, מבלי שיראה צורך וחיזב לעמוד על
דברים קטנים, ועל זה ניתן להאמר „עושים
מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס“ (סוטה
כ"ב):

הסיבה להזה הוא זלזול הדברים, דמחייב
4/ הולול הדברים מתקטנים, עד שלאט
לאט דברים העומדים ברומו של עולם אדם
מולל בהם, נעשים לו כמוחרות ומדת חסידות;
ולבן העזה היועצת לאדם היא לעשות עסוק
דברים קטנים, להחשיין ולהעריכו, שמתווע
כבר הדברים מתרומותים אלו ומכיר הוא כל דבר
הבר, שבל דבר מקובל-צבונתו האמיתית, ועזה
וילמד האדם מפרשת ביכורים.

1

סימן נ

ארמי אבד אבי וירד מצרימה

22

בנהgra של פמח בפקא בריה צא ולמד אתה שפרעה לא גור אלא על החכמים ולבן בקש לעקור את הכל שנא' ארמי אבד אבי וכו'. וכואורה תמהה רחין מצינו שלבן בקש לעשות כן. וראייתו בס' המעודדים להלכה שהבא מהגדת פרדי להרמ"ג יפה דרבניתן (ספר): איתא דהאומר לשלווח צא וקדש לי אשא ומות השליה, אסוד בכל הגוים שכבולם חזקה שליח' עשה שליחותו ושם הוא קורכת ארוסתו שקידש לו שלוחו. ובאמת אליו עוז היה השליח לקידוש' יצחק וכמש"כ התווע' בכחובות (ז). ועי' בלקוטי שמעוני בפרק חי' שרה את קיט שלבן הגיה ערוה לפני אליעזר וספ' המומן בחובנה ובוכותה אמרה נמחלפה הקערה ואכל במויאל ממנה וממת. ולפי' אילו האלית לבן בומבו להרוג את אליעזר היה יצחק נאסר לישאasha חורשו של אברהם כליה ח'ג. וזהי הכוונה שלבן בקש לעקור את הכל עכדי.

ולענ"ד אויל יש לדון בזה דהרי אברהם עשה לאלייעזר שליח ליקח לו אשא ריך ממשפחותו ושוב אף אם היה מת אליעזר מ"ם אכתי היה יצחק מותר לשא אתת מבנות ישבעאל או מבנות לוט. (ועי' ברש"י שם עה"ט ואם לא בגידרו לי ואפנה על ימן או על שמאל). ושוב שמעתי בשם הגה"ץ האדמור"ז מוגדור בעל אמרי אמת זצ"ל שוה גופה יצחק היה נאלץ לקחת אשא מבנות כגען בזה היה עוקר את הכל שע"ז עקרה חי' קדושת ישראל. וכן יש לדון ממש"כ התווע' שם בגיטין ורקנס בעילמא הוא דקוטין לי' שזו להקדש אשא סתום ולא חשש על עצמו שלא יבא לידי תקללה אבל מן הרין מותר בכל הנשים דאי"ז חזקה גמורה דאיתו בידו להתקשרותה לא תחרצתה. ועוד דאולין בתור רוכב. ולפי' בומנו של אליעזר הרי עדין לא קנסו חוץ. (ועי' בב"ש באח"ז בס"י לה' סקל שהאריך בזה טובא והביא את שיטת הרמב"ן שחולק על התווע' וסיל שאסור לכל הנשים ע"פ הדין ולדרדי' אם היה מת אליעזר יצחק היה נאסר לכל הנשים).

ונראה לישב בठבנתו יונטו בז' עתיאל בפרק מטות עה"ט ואת בלעם בן רביעו הרגו בחרב איתא דאל פנחים הלא אמר הוא לבן ארmeta דבעית למשיציא יה יעקב אבונן ונחתת למצוירים בין למוכרא וזרע ומן בדור דנפקו מצווירים גרייה בחון מלך דשינע וכו' עכ"ל. ומובואר ותוא לבן הוא בלאם רירד למצוירים לחת עזה לפרטיה לאבר אה עם ישראל. וזה מתחאים עם דברי הגמ' בסוטה (יא). שלשה היו באותה עזה, בלעם ואיבר ותרו. בלעם שיעץ

3) נהרג. ואולי זהי הכוונה דארמי אבד אבי שפרעה לא גור אלא על החכמים ולבן בקש לעקור את הכל, והאי קרא מוסב איזמן רשבכחד מצווירים. . . . .

ובעיקר הדבר מכבב שמעתי בשם בעל אמרי אמת זצ"ל כי באשר לבן אמר הכוונות בנותיו והבנים בני בקש עיי' להסדיר את המחיצה המברילה בין ישראל לעם ולהראות שנוןיהם שרים. ודבר זה, אמר בעל ההגדה, חשבא עקרות הכל כי הכוונה בפירוש אמרה בסוף פר' קדרושים ואבריל אחכם מן העמים להיות לי, דרכ עיי' הבדלה מופיעים למדרגה הנעלה להיות עם ה'. וכי'ך רשי' שם דאמ' אתם מובדלים מהם הרי אתם שלוי' ואם לאו הרי אתם של נובודנבר וחכיריו עכדי' האדמור'ז.

גدول אחד הוכיח פעם את מי שהוא, ואמר לו: הרוי אינו יודע אפילו את הסעיף הראשון שבשו"ע. הסעיף הראשון שבשו"ע הרינו "שווית ה' לנגיד תמיד", וכשאינו אדם יודע מ...שווית" אינו יודע אף' מעתך הראשון.

6) יסוד הדברים הוא שבכל הברה אין דברים קטנים כלל, שהכללית הכל הוא .. אין עוד מלבדו, וזה מחייב שכל מנועה ותנוועה הוא דבר גדול ונכבד, וסיבת הזולול הוא רק פיחות מדרגתתו; לבן העצה הטעוצה לאדם היא לדוק בדברים קטנים, וליתן להן ערך נדל ותשיבות>.

דעת חכמה ומוסר חי' מאמר פ"ג

2) 3) גפסי פלטן עיגלא

4) גאנז גאנז

1) שועטם אל הא' מן העבודה וישמע א' את נאקותם,-shell לשונות אלו אינם של דבר, כי לא היה להם דרגת דברו. נתנו פ' שועט עניינים אתה תשמע, כמוות'ל (נדירים מא'). אין עני אלא בדעת, העני בדעת איינו יכול לפתחו פיו לדבר כי אם לשועט נ' בקהל פשוט, ושועט עניינים אתה תשמע. יש' מ' שאמנם בכל ימות החול שקווע הוא בטרדורתי

1) ונצעק אל ה' אלקי אבותינו וישמע ה' את קולנו. איתא בסוף"ק דבעיתathy שחי' ישראל במצרים היו בבחיה' סגר עליהם המדבר, היינו שוגר עליהם כת' רוכב, ולא היו מסוגלים כלל לדבר לפני הש"ית ולהתפלל אליו, וכל פניות להש"ית היה רך באהפן של אנהחה ועקה שועטה ונתקה, כל' הכתוב (שותה ב) ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל

| עוד י"ל עניין ונצעק אל ה' אלקי אבותינו
| וישמע ה' את קולנו. ע"פ מה דאיתא בתורת אבות
| בענין תקיעת שופר, שהוא ע"ד משל לבני המלך
| שנשבו בין הליטאים, וברבות הזמן נתחרבו אל
| היליטים להיות כמותם עד שנהיינו גסים ומגושים
| ממד. ולימים נתיישבו לחורר אל אביהם המלך, ובאו
| אל המלך והתחילה לדבר אליו ולבקש ממנו, אך
| המלך לא פנה אליהם כלל. עד שהבינו כי כבר
| שכחו את השפה שבה מדברים אל המלך, ואביו
| מלכם גנוני המלכות, עד שאינם יודעים כיצד לפנות
| אל המלך, וע"כ אין המלך פונה אליהם. והתחלו
| לצחוק בקולות אולי ע"ז יכיר המלך את קולם וידע
| מי הם. עד"ז הוא עניין התקיעות, שיהודי עומד בר"ה
| ואינו יודע כלל מה יאמר ומה יבקש, אין לנו פה
| להסביר ולא מצח להרים ראש, והתקיעות מה
| האנחות והצעקה של כל ישראל לפני הש"ת. וזה
| ונצעק אל ה' אלקי אבותינו, ועיי' וישמע ה' את
| קולנו, שהבר הש"ת שווה קולנו

6. יוו (ז) ר' קורג'ו

| ושמחת בכל האופר אשר נתן ה'יא לך ולቤתך
| אתה חלוי והנמר אשר בקרבר. לשון
| זה צריך ביאור מהו בקרבר היה לו לומר אשר
| בשערין. ויש לפרש על פי שפרשת המוסריה
| וכוחו אצל בפרשנת חקמת גדר ותושוב וחוי, היינו
| שהקב"ה הרכיב גוף שהוא תושב הארץ עם
| הנשמה המכונה גור הארץ למן יהדו יהיה על
| תadmeha הזאת להרבות זרע בארץ מצות ומעשים
| טוביים. ואמנם אדם ביקר בכל בין משתקע
| בתבל עולם הזה חמודותיו, ובעוד שהגונך
| נהנה מהם הנשמה מצערת, אמן צדיקים אינם
| נתנים רק מסודות מצוה ואסיפה הרcosa רק
| לאנרכ' גבנה באופן שוגם הנשמה נהנה מותה,
| על דרך שפרשתוי וצדיקים יעלו לפני הא'
| ישישו בשטחה, ובכו אמרה תורה הקורשה
| אחריו שתשמש בחונך לדברי מצוה להביא
| בכוריהם או' ושמחת בכל הסוב' וגמ' גור הינו
| הנשמה אשר בקרבר בשם גם כן ביה ולא
| תהא עגומה על בלוטך זמג' גבעות האדמה

הארציות, והוא כ"כ מבולבל עד שאין יכול לפתוח
פיו במפללה לפני הש"ת, אךanca הש"ק נפתחים
מחו ולכדו, ונפתח פיו לדבר בתפללה לפני הש"ת.
בן העני בדעת, הרי כל ימי עני עני יכול
שבות וימים טובים (ב"ב קמו), אפילו בש"ק סגור
פיו בمسجدים, והוא ריק משוער להש"ת ומיתחali כי
שועת עניים אתה תשמע. והוא לפי שאי' עני יכול
בדעת, היינו שפוגם בmouth הדעת, וע"כ אין יכול
לברוגט את הש"ק שבאי' בתי' דעת כמ"ד (שםות
לא) לדעת כי אני ה' מקדישכם. וככאמור מrown הש"ק
מלכובץ' ז"ע, וגם במנוחתו לא ישכנו ערלים,
ערלים הם הפוגמים בענייני הפגמים הידועים, שאפי'
בש"ק לא ישכנו במנוחתו, כיון שהפוגם שליהם בmouth
הදעת. ושועתו של העני היא כמאמר מrown אדמו"ר
בב"א ז"ע על תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך
שייחו, שבל תפלה של העני בדעת ובבשטו היחידה
בניא לפני ה' ישפוך שייחו, שתינתן לו האפשרות
לשפוך שייח מועמק לבבו לפני הש"ת. ואך שהוא
סגור בمسجدים ואין יכול לדבר, אבל שועת עניים
אתה תשמע, לצחוק ולשלוח הצעאה ממסגר נפש'. עד"ט
לעשות, לצחוק ולשלוח הצעאה ממסגר נפש'.
לייל קטן שעוני אין יודע לדבר, שכשר ורזה
לבקש מאבי איזה בקשה ואינו יכול לבקש בפיו
הריהו בוכה ומתייפח, ומתהוך בכיתתו מבין אביו מה
רצוינו. על דרך זה שועת עניים אתה תשמע,
משמעותו של העני מבין הש"ת מה ברצוינו. וכך
כן פ"י צעתה הדל תקשיב ותושיע, שענינו כמאמר
מrown אדמו"ר בב"א ז"ע שدل הו מלשון דלו עני
למרום, לשון הגבהתה, שהוא מרגיש את עצמו כ"כ
שפfil וירוד, וצחוק ומבקש מהש"ת הגבינה ממצבי
השפfil, ובשפfil מצבו אין מטוגל כלל לפתח פיו
ולדבר לפני הש"ת, רק לצחוק, וצעתה הדל תקשיב
ותושיע.

זה פ"י ונצעק אל ה' אלקי אבותינו וישמע
ה' את קולנו במארחים לא היה לישראל בתי' דבר
63 ולא היו יכולם להתפלל, ורק בתי' ונצעק אל ה'א
אבותינו, צעה בלא דבר, וישמע ה' את קולנו,
את הקול בלא דבר. והנה זה כבר היה האתחלתא
דגואלה של ישראל מצרים, כדכ' ויהי בימים הרבה

הם וימת מלך מצרים ויאנו בני ישראל מן העבודה
וזעקנו גו'. לפני כן אפילו להתאנח לא היו יכולים,
שהיו שרוויים כ"כ בחשכות עד שאיפלו לאנכח לא
היו מסוגלים, ורק אה'כ היה האתחלתא דגואלה,
שכבר היו יכולים להתאנח, ואנו וישמע א' את נקמתם
גורי וידע א'. הצדיקים פירשו מד'כ' ותעל שועתם
64 אל האלקים מן העבודה, דשועתם אל האלקים,
לאלקות, על מה שנתרחקו מהש"ת, עלתה על
שועתם מן העבודה, על סכל העבודה. ועד"ז יש
לפרש כאן, ונצעק אל ה' אלקי אבותינו, שהצעקה
היתה רק אל ה' אלקי אבותינו, על מה שנתרחקו
מהש"ת, ועיי' וישמע ה' את קולנו.

בניך ובנתיך נתנים לך אחר. עי' מאמר הקודם. ומפני שאין שיח' לומר "עם אחר" על אשה א' (עי' ברמביין על ה' הפ' שלם נカリ לא ימשל למקרה), שחרי אדם קורא ק"ש שחרית וערבית וערב אחד אינו קורא דومة כמו שלא קרא ק"ש מעולם. ודמיון זה לקריאת שם צ"ב.

ונראה לבאר כוונת מאמר זה שmailtoל על האדם להעתלות בעבודה השנית בכל יום ויום. ולהדרש ולשפר מעשיו לפי מצבו ומעלתו דהיום. והרזה כל יום נכנס הוא בברית. שנחחיש אצלו חוכתו לקים את התורה כפי מדרגתנו והשגותיו שככל יום, וככלי נמה לא תורה ביום זה. (ואכן לכשעלת האדם ויתחזק בנסחו להוסף אומץ בעבודת השנית, יריגש הוא בנסחו שעד עתה לא קיים את התורה כראוי. כפי שימושו הוא אותה היום.

ענין זה הוא המונח בסיסו של החיבור לקריאת ק"ש בכל יום. שהיה האדם מקבל עליו בכל יום על מלכותו יתרון. ווסף לה恬ון ביחס (הברוא והחובה לעבדו, עד שלא יהיה יום אחד רומה לחבירו מחייב מצבו הרוחני של האדם. ועל כן מי שלא קרא ק"ש עבר אחד הרי הוא כמו קרא ק"ש מעולם, כי נמצא זה האדם חסר יכולת על מלכות שמים ראוי לו לפי מעלו של אותו יום.)

תחת אשר לא עבדת את ה' אליהך בשם מה ובוטב לפכ' (כ"ח מ"ז)

הנה עבדות ה' בשמחה היא מדרגה גבוהה שזכרים בה רק יחידי סגולה. שרידים ייחדים היושבים לפני ה' וכמ"ש בערךן (י"א א') אוו' היא עבדה ששבתה זו שינה (שירות הליט) ובברכות ליה א' שבתו לאדם אחד ואמרו אדם גדול הוא ושם במצוות הא' שותה העובדים בתמיות, מכח ומצבה, מצות ה'. ויש העובדים מיראה, מיראת העונש. והנה כוה וכה הם גדרי עבודה, וכן כתוב (פ' עקב, ז' י"ב) מה ה' אליהך דורש עמוק כי אם ליראה אותו וכן אמרו (סוטה ל"ח א') גדול העושה אהבה יותר מן העושה מיראה, שותה שעבד מאהבה זכותו תלו לאלא דורות וות שעבד מיאת חלי זכותו לאלי דור — הרי עצם דגש העישה מיראה זכותי גדול.

ועין בתוס' יבמות מ"ח ב' ד"ה שאין, דאתבת המקומות ויראת המקומות שניהם מדות לשבת. וכן כתוב אחד אומר בבעז את ה' ביראה (תהלים, ב' י"א) וכותב אחד אומר עבדו את ה' בשמחה (שם, ק' ב') הרי דיש בעודה בשתייה.

ולכן כמו קשה לומר, כי זה שאין מגע למדרגת עבדה בשמחה, רק עובד בתמיות, מחייב מצוה או מיראה, תחול עליך התוכחה. וזה לא ניתן לומר כלל.

אמת כי מצינו מאמר נგדי לזה ביבמות (מ"ח ב') מפני מה נרים בזמן הזה מעוגנים ויטורים באים עליהם. לפי שאין עושין אהבה אלא מיראה (כלומר, שלא נתגירו מatabת ה') רק מיראת ה' — הרי דעת מניעת מעשה אהבה בא עונש קשה, עוני ויטורים — אך זה הוא מפני שהגר הוא בערך בעל תשובה, ועל כוה באמת מוטל הtout להשות אהבה יען כי זולת זה ניכר שאין תשובתו (גירותה) שלמה. ועל כן נראה, כי לשון הפסוק הוה הוא מההפק, ושיעורו כמה שדי' כתוב תחת אשר בשמחה לא עבדת את ה', כי היה שמה במא שלא עבדת.

ול' האם יש לך הנאה ממשעה כדי זו, חשב, כלט אני עשה לא להכעיס את בוראי (סנהדרין קי"ב א'), והנה זה מדרגה רשות ומכעס עד קשה האחרון ורואה לתוכחתה, ורגע בغمרא הלשון מומר להכעס ואינו בכוורתה.

וסוגנון לשונות הפותחות חווון נפרק במרקא, וכמו שכתב רש"י בריש פ' ויקרא (א' טיז) בפסוק והקтир המזבחה ונמצה דומה ובפרשא אמר (כ"ב ב') בפסוק ויינזרו מקדשי בני ישראל, ובפרשא חקת (י"ט ז') בפ' ורחץ בשרו במים, והבאו לזה כמה משלים למעלה בפרשה ואתה חנן בפסוק אנכי ואינו בכוורתה.

היום הזה (כו. ט).
פירש"י "בכל יום יהיה בעיניך כאילו היום באך עמו בכוורת". ובברכות (סג:) וכי אותו היום ניתנה תורה לישראל ולהלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה אלה לא למדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנייתה מהר שני. אמר רב תנחות בריה דר"ה איש כפר עבו, תרע שחרי אדם קורא ק"ש שחרית וערבית וערב אחד אינו קורא דומה כמו שלא קרא ק"ש מעולם. ודמיון זה לקריאת שם צ"ב.

ונראה לבאר כוונת מאמר זה שmailtoל על האדם להעתלות בעבודה השנית בכל יום ויום. ולהדרש ולשפר מעשיו לפי מצבו ומעלתו דהיום. והרזה כל יום נכנס הוא בברית. שנחחיש אצלו חוכתו לקים את התורה כפי מדרגתנו והשגותיו שככל יום, וככלי נמה לא תורה ביום זה. (ואכן לכשעלת האדם ויתחזק בנסחו להוסף אומץ בעבודת השנית, יריגש הוא בנסחו שעד עתה לא קיים את התורה כראוי. כפי שימושו הוא אותה היום.

ענין זה הוא המונח בסיסו של החיבור לקריאת ק"ש בכל יום. שהיה האדם מקבל עליו בכל יום על מלכותו יתרון. ווסף לה恬ון ביחס (הברוא והחובה לעבדו, עד שלא יהיה יום אחד רומה לחבירו מחייב מצבו הרוחני של האדם. ועל כן מי שלא קרא ק"ש עבר אחד הרי הוא כמו קרא ק"ש מעולם, כי נמצא זה האדם חסר יכולת על מלכות שמים ראוי לו לפי מעלו של אותו יום.)

תחת אשר לא עבדת את ה' אליהך בשם מה ובוטב לפכ' (כ"ח מ"ז)

הנה עבדות ה' בשמחה היא מדרגה גבוהה שזכרים בה רק יחידי סגולה. שרידים ייחדים היושבים לפני ה' וכמ"ש בערךן (י"א א') אוו' היא עבדה ששבתה זו שינה (שירות הליט) ובברכות ליה א' שבתו לאדם אחד ואמרו אדם גדול הוא ושם במצוות הא' שותה העובדים בתמיות, מכח ומצבה, מצות ה'. ויש העובדים מיראה, מיראת העונש. והנה כוה וכה הם גדרי עבודה, וכן כתוב (פ' עקב, ז' י"ב) מה ה' אליהך דורש עמוק כי אם ליראה אותו וכן אמרו (סוטה ל"ח א') גדול העושה אהבה יותר מן העושה מיראה, שותה שעבד מאהבה זכותו תלו לאלא דורות וות שעבד מיאת חלי זכותו לאלי דור — הרי עצם דגש העישה מיראה זכותי גדול.

ועין בתוס' יבמות מ"ח ב' ד"ה שאין, דאתבת המקומות ויראת המקומות שניהם מדות לשבת. וכן כתוב אחד אומר בבעז את ה' ביראה (תהלים, ב' י"א) וכותב אחד אומר עבדו את ה' בשמחה (שם, ק' ב') הרי דיש בעודה בשתייה.

ולכן כמו קשה לומר, כי זה שאין מגע למדרגת עבדה בשמחה, רק עובד בתמיות, מחייב מצוה או מיראה, תחול עליך התוכחה. וזה לא ניתן לומר כלל.

אמת כי מצינו מאמר נגדי לזה ביבמות (מ"ח ב') מפני מה נרים בזמן הזה מעוגנים ויטורים באים עליהם. לפי שאין עושין אהבה אלא מיראה (כלומר, שלא נתגירו מatabת ה') רק מיראת ה' — הרי דעת מניעת מעשה אהבה בא עונש קשה, עוני ויטורים — אך זה הוא מפני שהגר הוא בערך בעל תשובה, ועל כוה באמת מוטל הtout להשות אהבה יען כי זולת זה ניכר שאין תשובתו (גירותה) שלמה. ועל כן נראה, כי לשון הפסוק הוה הוא מההפק, ושיעורו כמה שדי' כתוב תחת אשר בשמחה לא עבדת את ה', כי היה שמה במא שלא עבדת.

ול' האם יש לך הנאה ממשעה כדי זו, חשב, כלט אני עשה לא להכעיס את בוראי (סנהדרין קי"ב א'), והנה זה מדרגה רשות ומכעס עד קשה האחרון ורואה לתוכחתה, ורגע בغمרא הלשון מומר להכעס ואינו בכוורתה.

ושגנון לשונות הפותחות חווון נפרק במרקא, וכמו שכתב רש"י בריש פ' ויקרא (א' טיז) בפסוק והקтир המזבחה ונמצה דומה ובפרשא אמר (כ"ב ב') בפסוק ויינזרו מקדשי בני ישראל, ובפרשא חקת (י"ט ז') בפ' ורחץ בשרו במים, והבאו לזה כמה משלים למעלה בפרשה ואתה חנן בפסוק אנכי ואינו בכוורתה.

עבודת השמהה

הבה נתבונן בפסק שלפניינו ונראה כי הוא מוקשה מאד, וכי כל קר חמורה חובת השמהה בעבודת ה', עד שבגלל מניעתה ענסו בגלוות ושיבתו, בדומה (פס' מ"ח) ועבדת את איביך. והנה פלייה זו כבר עמד עליה בעל החנין ז"ל בספרו „ליקוטי תורה“ (תוריין ד'יה שוש תשיש) וכך גם דבריו שם, „כלכורה המשמע ע"פ שעבוד אלקים רק שאין העבודה בשמהה וטוב לבב, או ימוך העונש ועבדת את איביך, וזה אינו מובן, כי מפני מה היה העונש המר הזה מהמת חרדור השמהה בלבד, אך הענינו כמי'ש (קהלת ז, כ') כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ומחתה זה נמשך העונש, ואעפ"כ אileyו היה עובד את ה' בשמה של מצוחה, היה נידול ב' כח שמהה זו, שמעורר השמהה למעלה בבריגול, גהינא מבפלת הדיניהם וכו' ב' באור פניו מלך חיים וגוי (משל ט"ז, ט"ז), מה שאין בו תחת אשר לא עבד בשמהה וכו' נמשך העונש על העוננות וכו'".

להלן מוסיף עוד, „ולבן על ידי השמהה גם כן לא יהיה בחינת ועבדת את איביך, לכל בחינות שינויים והנפילה מעבודת ה' מגדלות לקטנות, גם הנפילה בתאות, שהזה עניין: ועבדת את איביך, כל זה הוא רק תחת אשר לא עבד בשמהה, כי אם בחינת יש מי שאורב ומשיג שהוא בחינת שינויים לגרימתה, ומה נמשך הנפילה וכו', אבל על ידי השמהה בה' לא יהוו שינויים אלו".

6) נמצינו לדבריו, שמנעת השמהה בעבודת ה' גורם לקטרגים על יתר העיריות, או על חסרון מצות שהאדם נכשל בהן. כי כל עוד שהאדם שמח בעבודתו ית', הרי בכוונה של השמהה להמתיק הדינים והקטרגים שעלו. אמנס בשעה שהעבודה אינה מתרחק שמהה יש מקום לקטרוגים, וכתויזה מכך בא לידי נפילות שונות בעבודת ה', אם מגדלות לקטנות, ואפילו בתאות ממש. וכל זה נובע על ידי שמסיר מעצמו את השמהה, שהיא ההגנה הטובה

7) ביותר מכל המקטרגים. רצונו של מקום ב'יה בשמהה

8) ועד היכן הדברים מגיעים נוכל לראות מה שאמרו (תענית ב'ב, א') שאילו הנביא הרא לר' ברוקא חוויה שני أيام בהם עולם דאית, אז לגביהו אמר להו, מי עובדייכו, אמרו לי, אישׁ בדוחי אנן מבדחינו עציבי, ופירושי „שמחים ומשמחים בני אדם“, ובאייר המהרש"א שזכו לחחי העולם הבא, משומ שבעמישיהם גרמו להסר צער מהשכינה, שהרי אמרו (סנהדרין מ"ז, א') בשעה שאדם מצער, שכינה מה לשון אומרת: קלני מרashi קלני מזרען, ומאהר שעל ידם נתעוררו אלו העצים להיות בשמהה, הרי שגם השכינה מתמלאת שמהה, ולפיכך זכו לעוה'ב.

9) והנה לכואורה יש לתוכה, סוף סוף כל בדוחנות הועלה רק לשעתו, ומה לנו בך שעל זמן מועט נמנע צער מהם, בשבוע שאחר בדורא חורה העצבות לאות האנשים. ועל כרחך מאחר שהשמהה מתקתק הדינים, אם כן מיד בשחכונסו שמהה בלבד של האנשים שהצטערו, המתיק ב' בוה את הדינים מעלייהם וממילא סר מהם הצער לגומי, וכן זכו למה שזכה, משומ שעשו בוה נתה רוח למקומות ב'יה, שרצו נסיבות בניו, יחד עם זה השפיעו שמהה בגזוי מרומים.

10) ואפשר להוסיף, שעל ידי שמייחו את העצים, הייטבו עם ברוחניות, שהרי כבר נתבואר שהעציבות גורמת מניעת העבודה וקיים המצוות, והוא שער התחלת גירוי הסתת היזה'ר, וכיון שעיל ידע התרכקו הללו מהעציבות, שהוא אב כל חטא, הרי היו האחים בגדר, כל המזוכה את הרבים שאין חטא בא על ידו', כמי'ש (יומה פ"ז, א'), ולפיכך זכו בדין להיות בני עולם הבא.

11) הרבים שאין לעיניהם מה שכתב הרה"ק ר' משה אליקים בರיה ז"ל מקוז'ינץ בספרו „באר קילורין לעיניהם מה שכתב הרה"ק ר' משה אליקים ברייה ז"ל מקוז'ינץ בדמעה משה" (משפטים) בשם הבב"ר וזוא זיל ברומו הכתוב (תולים קכ"י, ה"ז) הודיעים בדמעה ברנה יקצורי, הלו ייך ובכה נושא משר הורע בא בראנה נושא אלומותיו – יש שני סוגים עובדי ה' יש שעובדים אותו בכבה וدمעה, שמצערין עצמן תמיד על גלות השכינה והרבנן ביהם"ק, יש שעובדים אותו ית' ברנה ושבת, והוא: הורעים בדמעה בראנה יקצורי, הינו ב' העובדים בדמעה, בין העובדים בראנה – יקצורי, יקבלו שכר. אך ההפרש בינהם בא כתוב השני לפרש: הלו ייך וככה – שהעובד מתרן בכבה ודמעה, הוא רק נושא משן הורע, בא יבא בראנה – העובד להשיות בראנה ושיר ושבת – נושא אלומות רבות, שמקבל שכר טוב על עבודתו הרצואה.

12) ככלומר, עבדות הש"ה מצד עצמה מוכחה את העובד בשמהה, אבל איןנו דומה וזה שעבודתו מתרן שמהה, זהה שאינו עובד את קונו בשמהה, שהרי עבדות הש"ה בשמהה מעוררת גם למעלת שמהה, כך שוכחה בכפלים יותר לקבל שכר – מלבד על עצם העבודה – גם בעבור השפעת השמהה לעילא, כמי'ש בזוה'יק (הניל) חדוה דבר נש משיך לגביה תודעה אחרת עלה.

מעלת קבלת עוז מלכות שמיב בשמהה

13) בא וראה מה שאמרו (תדבאי'ר פט"ז) מה בתנגן ישעה בן אמוז מלך הנבאים, שהוא היה מתגנב כל התנוגות וכל הנחמות לישראל יותר מכל הנבאים, אמרתי לו: בני, מפני שהוא היה מקבל עליו על מלכות שמים בשמהה יותר מכל שאר נבאים, שנאמר (ישעה י, ח') ואשמעו את קול ה' אמר את מי אשליך מי לך לנו, ואומר הנני שלחני.

14) ועוד מציין (ירושלמי סוכה פ'ה, הל' א') כמה נקרא שמה בית שואבה, שימוש שוואבים רוח הקדש וכו', יונה בן אമוטי (יונה הנבאי) מועל רגלים היה, ונכנס לשמהת בית השואבה ושרה עליו רוח הקדש, למדך שאין רוח הקדש שורה אלא על לב שמה וכו'. רואים אנו, שימוש חייחדר ביהירה שבהה שורה בשמהת בית השואבה, כמי'ש (סוכה נ'א, א') מי שלא ראה

וכאן מקור לדברי באבניל (הובא ב', סוף חרדדים) "בקדמה ד'יה התנאי הרבעי") וכו' גילה הרב החסיד המקובל מהר"ר יצחק אשכני זצ"ל לאיש סודו, שכל מה שהשיג שנטחן לו שעריו החכמה ורוח הקדוש, **בשער שהוא שמה בעשיות כל מצוה שמזה נדולה לאין תhilות**, ואמר הינו דכתיב: חחת אשר לא עבדת את ה' אליך כשמה וכברוב מל מני תענו שבעולם ומכל והב ופו ר' ואבנין טובות ומרגליות". ובמבחן אחר ("חומרת אנד" על תהילים מזמור ק') מבואר, שהאיש אשר לו גילה הארץ'יל את הסוד הזה, הוא הרה"ק ר' חיים ויטאל ז"ל).

טו ושם מה שישמה אDEM בעשיות המזווה ובאהבתו של שזו בדורן. עבדה גדרה הילא, וכל המונע עצמו משמהה זו ראוי להפרע מבוגר שומם תחת אשר לא עבדת את זה אלילך בשמהה ובשבוב לבבך. וכל המבוגס דעתו חוליק בלבך לעצמו ומתחבב בעיניו במקומות אלו וחוטאת שנותה. וול' תהזהיר אללה ואמר אל תוחזך לפניך מלך : וכל המשטיל עצמו מקל גוזר במקומות אלו והוא הגדיל המכובד והעובדת מהאהבה. וכן זוד מלך ישראלי אמר ונקלותי עד מזאות ודייתי של פניין ואנו הגדיל והכבד אלא לשמהו לפני זה שנאמר והמלך זוד מפהו ומברכך לפניך זה :

ביה, מה יעדת את אוריינט ובי' ובחוור כל.
 זה דעתן (נדרים מא. א). "חחת וכור' בשמחה
 ובבטח לבב מרוב כל" (פסוק מ). יתכן דבריו
 דברן זומא (ברכתי נתי. א) התרברך: כמה גייעות
 יגע אדם הראשון עד (שמצא פת לאכול: —)
 בראש, זרע וקצר ועמר (ודש וורה וברר וטהו
 והרתקד) ולש ואפתה זהח"כ אכל. ואני משכים
 ומוציא כל אלה מתחוקנים לפני. (וכמה גייעות
 יגע אדם הראשון עד שמצא בגדי ללובוש: —
 גוז ולבן (ונפץ וסוה וארב) ואת"כ מצא בגדי
 ללובש (ואני משכים ומוציא כל אלה מתחוקנים
 לפני, עכ"ל הגמara). כן ציריך האדם להתבונן
 אל חסדי הבורא ביה על השתלים והשלבי, אשר
 כמה גייעות יגע וחיקרות וגסיגות עמל אברהם

אבינו עד שהתבונן להרחיק הנולדים, ולהשכיל
אמיתת מציאות הש"ת יהודו והשגחתו והישארות
הנפש. ואה"ב עמלנו אבות הקדושים לעמד על
אמתתו, ויגעו אבותינו במצרים עד שנעשו
ראויים לקבל תרי"ג מצאות ותורתנו הקדושה,
וגמה כולם אוורות בהרים ומוהרים את הנפש
אשר בכל אחת מהם יוכל האדם לתרדבך
בצחחות האמיתית. הדיבוקות להרheit האמיתית.
ומה שיגעו כלום אני מוצא כל אלה מחוקנים
למי. כמו אריך האדם הנלבב לחיות שמה
וליהoodה להשיות הטוב שוויכחו לכל זו. וזה

בשמחה ובבטב לב מרוב כל^י, וזה מרוב והידעת
הצדוקות והמשכילות המוהירות בשכל האלקי,
אשר זה ייקראו הריבוי מ'כלי', כמו שאמר על
שלמה (מלכים א, ה, ט) "ויתנו אלקים חכמה
לשלה ותבוננה הרבה מאד", ורוחב לב ב' כחול
אשר על שפת חיים". וכבר התבונן החסיד (בעל

3) חוכמת הלכבותה (בשער הבחינה, זה לשונו: והגדולה שבוטבות שהיטיב בהם הבורא לאדם (וחראייה החזקה עליון) החרורה הנטונה למשתג נביואו עלייו השלום (עכ"ל). על זה ציריך האדם לשמהן ולחתת שבת והודיה להשיות" ממעוקם לב ולהתחנן בזה על כל מודיע לבבו והמרקמים המעניינים לו בשנות ימי חייו הספורים הדמוותים בעולם הנפוסד והעובר.